

FLAMSKVÄV
OCH
FINNVÄV
AV
MARIA COLLIN

FLAMSKVÄV OCH FINNVÄV

HUSMODERNES HANDBÖCKER

FLAMSKVÄV
OCH FINNVÄV

AV

MARIA COLLIN

MED 2 PLANSCHER OCH 23
ILLUSTRATIONER I TEXTEN

Stockholm
Åhlén & Åkerlunds Förlag

Stockholm
Åhlén & Åkerlunds
Boktryckeri
1927

I N N E H Å L L S F Ö R T E C K N I N G

BILDVÄVNADEN GENOM TIDERNA	9
FLAMSKVÄV	13
Vävredskapen	17
Varpens uppläggning	17
Varpens isättning	17
Solvknytning	17
Vävandet	18
FINNVÄV	21
Vävredskapen	24
Solvning och uppknytning	25
Vävandet	25

DEN YNGSTA HON TRÄDDE I SKAFT OCH I SKED,
DEN ÄLDSTA HON SATTE SIG I VÄVEN NED.

DET FÖRSTA SLAG UTI VÄVEN HON SLOG,
DÄR VOV HON IN HIMMEL, DÄR VOV HON IN
JORD.

DET ANDRA SLAG HON I VÄVEN SLOG,
DÄR VOV HON IN TRÄD OCH GRÖNAN SKOG.

DET TREDJE SLAG HON I VÄVEN SLOG,
DÄR SATTE HON FADER, DÄR SATTE HON MOR.

DÄR SATTE HON MÅNE, DÄR SATTE HON SOL,
DÄR SATTE HON SYSTER, DÄR SATTE HON BRÖR.

Ur en gammal folkvisa.

BILDVÄVNADEN GENOM TIDERNA

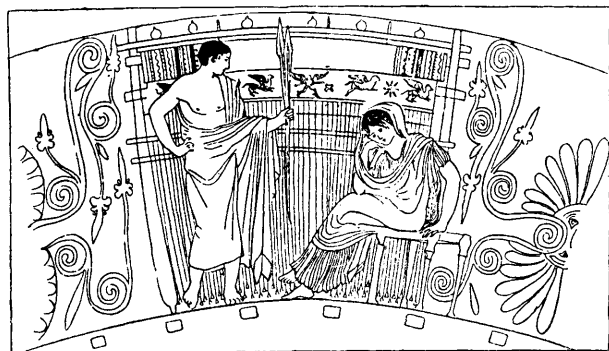
I gamla skrifter omtalas ej sällan bildprydda bonader och förhängen, avsedda för prydnad av tempel och bostäder. På den bibliska historiens blad finner man rätt omständliga föreskrifter om förfärdigandet av tabernaklet, israeliternas som ett prakttält anordnade nationalhelgedom under ökenvandringen. Tabernaklet hade tio tapeter i vitt, purpurrött, skarlakan och purpurblått med cherubim, konstvävares arbete, för den inre utsmyckningen. En liknande förlåt skulle vävas att hängas framför det allra heligaste, där förbundsarken stod, och en annan förlåt skulle hänga framför ingången.

Redan på nomadens stadium älskar orientalen en färgrik omgivning. Blev han bofast satte han upp sina prunkande vävnader på rumsväggarna liksom han förut prytt tältet, och med skjutbara förhängen mellan pelare skilde han husets salar och kamrar som han förut delat upp tältutrymmet. Detta bruk vandrade västerut och därmed efterhand även arbetssätten. Under det slösande grek- och romarväldet rådde stort överdåd i fråga om vävda och broderade tapeter. Det gavs ut hela förmögenheter för sådana, och man har funnit ännu bibehållna lönnrum, där husets tapetskatt förvarats. I Pompeji fanns — som även i det gamla Babylon — vid utgrävningar ännu i väggarna fastsittande krokar, som haft till uppgift att bära upp tapeter.

2 *Flamskväv och Finnväv.*

I de homeriska sångerna skildras de grekiska palatsens ståtliga utstyrel:

Inne i salen av stolar en rad kring väggarna löpte ända från tröskeln till innerst i sal'n och med hynden alla klädda av finaste tyg, som var vävt utav kvinnorna konstrikt.

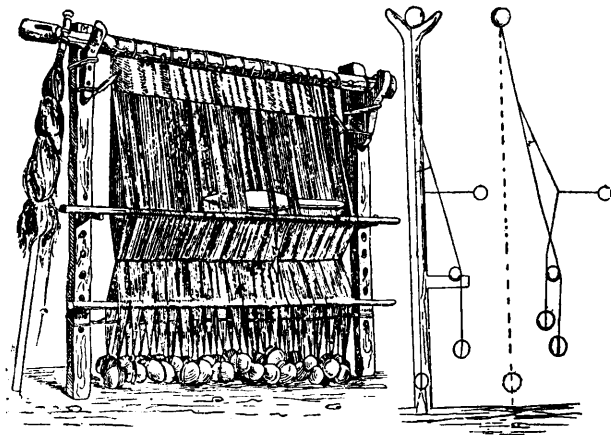
Penelope vid vävstolen. Grekisk vasmålning. 5 årh. f. Kr.

Mången högättad kvinna möter oss i denna diktning — skön och av ståtlig gestalt och skicklig i härliga slöjder — som orden lyda. Även gudinnor och nymfer syssla där med slända och väv och vi få höra om Helenas arbete, dubbelmanteln av rödaste garn, där hon invävde troers och achaiers strider.

Den antika vävstolen med vertikal varp bestod som våra bilder visa av två sidostöd uppbärande varpbommen, och varpen hölls spänd genom tyngder nedtill, vanligen stenar. Här vävde man uppifrån och nedåt, men i det gamla Egypten fanns vävapparater, där man liksom i vår nutida flamskvävstol vävde nerifrån och uppåt.

Av den latinska benämningen på solv, licium, härledes det franska lisse och de bekanta termerna haute-lisse för stående och basse-lisse för liggande varp.

Att bildförsedda vävnader förekommit i Europa under medeltiden framgår av åtskilliga omnämmanden. I Gudrunarkvida, en av Eddans hjältesånger, berättas hur Gudrun efter Sigurds död uppehåller sig i Danmark

Gammalnordisk vävstol från Färöarna. Nationalmuseet, Köpenhamn.

och hur Tora Hakonsdotter, som hon gästade, söker trösta henne i den djupa sorgen och förströ henne med arbete:

Vi virkade*) på väven
vapenlekar,
på konstrikt arbete
konungens män,
röda sköldar,
rustade kämpar,
svärdflock, hjälmflock,
hjältens följe.

Snorre omtalar i Olaf den heliges saga hur hans moder Åsta, då sonen väntades hem från långfärd till främmande land, lät sina tärnor pynta salen med vävda tapeter (tjeld) på väggarna och hyenden på bänkarna.

*Virka var förr ett allmänt uttryck för handarbete.

En isländsk skald kallar i ett kväde från 900-talets mitt kvinnan i allmänhet för bildvävningens mö, vilket synes antyda att skicklighet i vävnadskonst nått en hög ståndpunkt. Av kyrkliga inventarieförteckningar ser man att bonader varit vanliga i tempel på Island under medeltiden.

När en gammal stavkyrka i Valdres, Norge, blev nedriven, sutto ännu kvar de järnkrokar på vilka bonader varit upphängda, och bland prydnader som tillhört en likaledes försvunnen kyrka i Sogn nämns i urkunder från 1320—23 bonader för koret och långväggarna.

Del av senantik bildvävnad i lin- och ullgarn. Egypten, 4—5 årh.

Under 1000-talet tillverkades bonader i haute-lissevävning i Frankrike och ett par århundraden senare i Köln, Gent, Brügge m. fl. platser för såväl kyrkligt som profant bruk. Stormännen hade icke nöjt sig med att förvärva färdiga föremål från Östern. De hade även införskrivit yrkesmän. Ännu på 1200-talet existerade i Paris ett privilegierat gille av arabiska — eller som det den tiden hette — saracenska vävare, tapissiers sarrinois, som tillverkade haute-lissearbeten, troligen tapeter.

En dikt från slutet av 1000-talet, tillägnad Vilhelm Erövrarens dotter, ger en föreställning om den prakt varmed furstliga gemak vid denna tid kunde vara utstyrda. Bland annat beskrives en stor sal, där väggarna voro klädda med vävda tapeter av dyrbart material, silke-, guld- och silvertråd, föreställande scener ur den heliga skrift samt

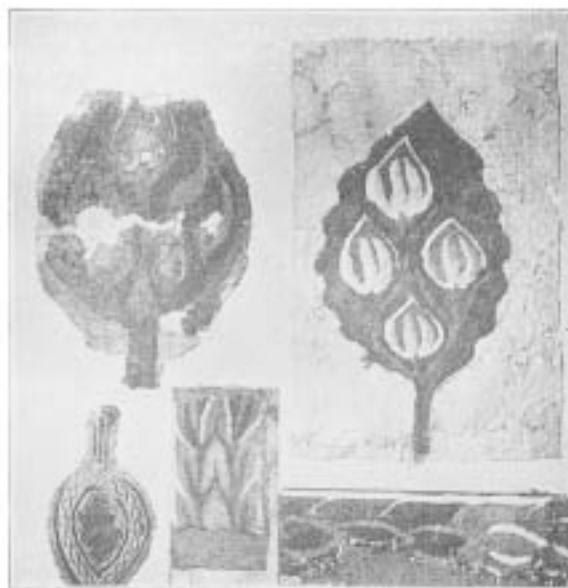
Koptisk yllevävnad med bilder ur Josefs historia. 6—7 årh.

grekiska och romerska myter. Alkoven i prinsessans sovrum var prydd med en broderad bonad skildrande Englands erövring, ett slags motstycke således till den berömda tapeten i Bayeux, som ännu finns i behåll. Det välvda taket efterbildade himlavalvet med dess stjärnbilder och planeter, och golvet var en i mosaik utförd väldig världskarta.

Jämte kyrkoinventarier vittna ännu bevarade föremål om praktens och mångfalden av de textilskatter, som särskilt vid de stora festdagarna kommo till synes i templan. Många av dessa konstverk tillverkades i kloster. Så hade exempelvis ännu vid slutet av 1500-talet dominikanerklostret i Castel

di Sangro i Italien en väl organiserad industriell verksamhet. På altarbeklädnaden, sid. 12, har vid madonnans mantelfäll insatts en vävande dominikanernunna. Se den förstörade detaljen, sid 13.

Bland nordiska äldre textilier äro särskilt att framhålla de bildvävnader som kommit i dagen från drottning Åsas gravplats i Oseberg, Norge, och tillhöra tiden omkr. 840. För vårt land är att anteckna de egenartade bonaderna från Skogs kyrka i Hälsingland och Överhogdal i Härjedalen från tiden mellan 1000- och 1100-talen.

Fragment av koptiska vävnader.

De till vår tid bevarade resterna av mönsterprydda tyger från fjärran tider voro ännu för några årtionden sedan helt få. Det är egentligen först genom de rikhaltiga fynden i Övre Egypten i våra dagar som det blivit möjligt att få en mera omfattande föreställning om antikens textilvärld. De mest givande fyndplatserna hava varit Achmim, Antinoe, Fajum och Sakkarah, där i början av 1880-talet vidsträckt gamla begravningsplatser upptäcktes, innehållande en mängd

textilsaker. Fynden bestå huvudsakligen av dräkter och dräktdelar och tillskrivas till stor del de gamla egypternas kristna efterföljare, kopterna. Föremålen äro av så mycket större intresse som de avspegla en brytningstid, en tid då den hednisk-klassiska konsten gick under, men i sin undergång blev grundvalen för kristendomens nyvåkade konst. De flesta fynd som här intressera oss torde härröra från 4—8 årh. Mönstren äro dels en efterklang av den grekisk-romerska formvärlden, dels hava de rönt inverkan av byzantinsk och arabisk ornamentik. Vi få se motiv hämtade från olympens gudavärld och myter, men efter hand uppträder en ornamentik med kristlig prägel och med bibliska motiv, Josefs historia, Daniel i lejongropen, Simson och lejonet och Abrahams offer m. fl. Även nytestamentliga bilder förekomma, Kristus sittande på en regn-

båge eller apostlar och martyrer i ett manér som erinrar om väggmålningar i Roms katakomber.

Man finner här åtskilligt som är utfört i en teknik och en färggivning som påfallande liknar vår flamskväv. Men även äldre hithörande vävnader finnas till. Den äldsta daterbara egyptiska vävnad av liknande art uppgives vara det s. k. Amenhotep II:s täcke, 1400 f. Kr., en linnevävnad med i flera färger invävda ornament av lotusblommor och papyrus m. m. Dessa vävnader äro av en typ som man plägar kalla gobeläng, en benämning som härrör från familjen Gobelin, vars medlemmar på 1400-talet utövade färgeriyrket i Paris och även grundade den tapisserimanufaktur, som 1667 övertogs av franska staten och under namnet *LES GOBELINS* ännu hålles i gång.

Antependium föreställande konungarnas tillbedjan. Domkyrkan i Bamberg, 15 årh.

Nordiska museet, Stockholm.

FLAMSKVÄVNAD FRÅN ALBO HÄRAD, SKÅNE.

Den bildvävnad av gobelängtyp, som på sin tid blomstrade i Skåne, kallas än av folket för flämst eller flamst = flamskt. Själva bygdebenämningen antyder således att Flandern givit impulsen. Räkenskaper från slott och gårdar lämna värdefulla inblickar rörande vävslöjden i Sverige vid vasatidens början, och de visa, att vävare och väverskor vid den tiden utförde en mängd nyttighets- och prydnadsföremål för hemmens behov, men knappast ännu flamskt.

Det var den praktälskande Gustaf Vasa, som från Flandern inkallade vävare, vilka skulle förfärdiga tapeter, bänktäcken och hyenden för de kungliga slotten. Tidens smak för dylik utsmyckning väckte lust att taga efter, och efter hand vann flamskvävningen insteg även i bygdeslöjden. Från mitten av 1500-talet finner man flamskvävnader upptagna i bouppteckningar. Biskopen i Skara, Sven Jacobi, som avled 1554, efterlämnade bland annat föremål med flamsk weff. 1662 upptagas i en bohusländsk bouppteckning flamsche bennchedynnewaard, och Jonas Alströmers morfar Gisle Björns-son i Alingsås, död 1684, hade ägt flamsk lång dyna och flamska hyenden.

Inventariet i fatburen på Gripsholm av år 1529 omtalar 3 flamska täcken. Till Kungsör kom 1540 ett flamskt täcke. Kalmar slott hade samma år några flamska täcken och hyenden. Uppsala gård 1541 3 flamska hyenden och Stegeborg 1545 2 passeligt gode och

ett gammalt flamskt täcke o. s. v. 1541 utlämnar vår nådiga frus, drottning Margaretas väverska hustru Anna till the flamske wäffuer på Gripsholm åtskilliga pund regarn, och i Stockholms fatburs räkenskaper 1551 omtalas lille Mariet wäffuerska, som till flamsk weffskaft uppbär gult, rött, blått och

Vävande nunna. Detalj från antependiet, sid. 12.

Skånsk åkdyna. Nordiska museet, Stockholm.

brunt regarn. Allt material var icke inhemskt. Under Gustaf Vasas tid importerades regarn från såväl Holland som Reval, Danzig och Lübeck. Räkenskaperna omtala även utgifter för färgning av garn. 1545 har hustru Ingrid anammat till att betala allehanda lett (färgning) hon behöfver till flamiske weffuer 8 mark. År 1557 lät K. M. leffwera Niels weffuer att köpa ferge för till att letha garn med som skulle till flamske weffuer 30 mark. I Västerås utbetaltes 1545 effter vår nådige frus befallning till en hustru Karin för garn hon letade blått 1 mark, och Berta väverska inköper samma år blåbär att leta lärft med.

De i räkenskaperna uppräknade arbeten, som utförts av konungens vävare, visa en växlande mångfald av föremål, hyenden, bänkedynor och bänkekläden, bonader, täckenlistor och täcken. Tidens namn för tapeter var vanligtvis täcken. Vävnaderna hade

ej sällan bibliska motiv. Man finner i Västerås slott 1556 ett nytt flamskt täkenn medh en historia um Konung David ther han taler medh sinn fader och moder. I Erik XIV:s tapetsamling ingick ett tapitzeri weffuit medh gull söloffuer och silke on Konungh David huru han drap leijanett.

Bland Johan III:s tapetzeri fanns Adam och Effuas historia med teris sönnar och ett stycke ther som Noach bijgde arken förarbetett med gull söloff och silke tillhopa uppå. Dessa tapeter voro till antalet 9 och utgjorde en s. k. suite, inkommen från Polen. Dylika tapeter medförde furstarna på sina resor och prydde därmed sina tillfälliga bostäder. Under fälttågen upphängdes de i tälten. Likaså voro de vävda tapeterna ett viktigt element som dekorerade vid festliga tillfällen. Från 15 till 18 århundradet spelade de en roll i storpolitiken som gåvor vid fredsslut och vid andra utomordentliga tillfällen.

Konung Fredrik II kallade vid sin krö-

ning 1559 skånska riddersmäns fruar att till förhöjande av de främmande furstarnas mottagande drage (kläda) Sallen og förste Kammerne paa Kiöpnehaffns Slot, till vilket ändamål kungen särskilt ber att få låna the fleste Flamsche Kleder og Flamsche Dretter.

Seden att draga boningsrum med vävnader har den svenske bonden bevarat ända fram mot 1800-talets mitt.

Flamskvävnaden fick efter hand en omfattande utbredning. Man finner sådana vävnader i Skåne, Blekinge, Halland, Småland, Västergötland, Östergötland, Västmanland, Dalarna, Hälsingland, Härjedalen och Jämtland.

Den svenska haute-lisse- eller tapisserivävnaden sådan den uppträder i bygdeslöjden, visar såväl högreståndsurprung som folklig ombildning. Motiven äro synnerligen växlande, stundom av religiös art som bebådelsen, flykten till Egypten, Abrahams offer och lammet med fanan (agnus dei), än djur som

lejon, enhörning och fåglar, men framför allt blommor och blad av skilda slag och mycket varierande behandling.

Man torde icke böra underskatta den röll herrgårdar och prästgårdar jämte andra högreståndshem spelat som förmedlare, och helt visst voro åtskilliga yrkesvävare verkamma på området.

Uppståväven är urgammal i Norden, och alldeles nytt kan man ej säga att förfarandet vid flamskvävnad var. Röllakanet, som även lämpar sig för bildväv och numera väves på liggande varp, har i Norge ända in i sen tid ute i avlägsna bygder, tillverkats på vertikal varp, och så har troligen länge nog varit fallet även här. Arbets sättet vid flamskväv är snarlikt, ehuru formgivningen är friare. I Blekinge förekommer en vävart, som är ett slags mellanting av röllakan och flamskt. Mönstren äro av den senare typen, men inslaget göres på liggande varp och efter rät linje.

Åkdyna från lundaslätten. Nordiska museet, Stockholm.

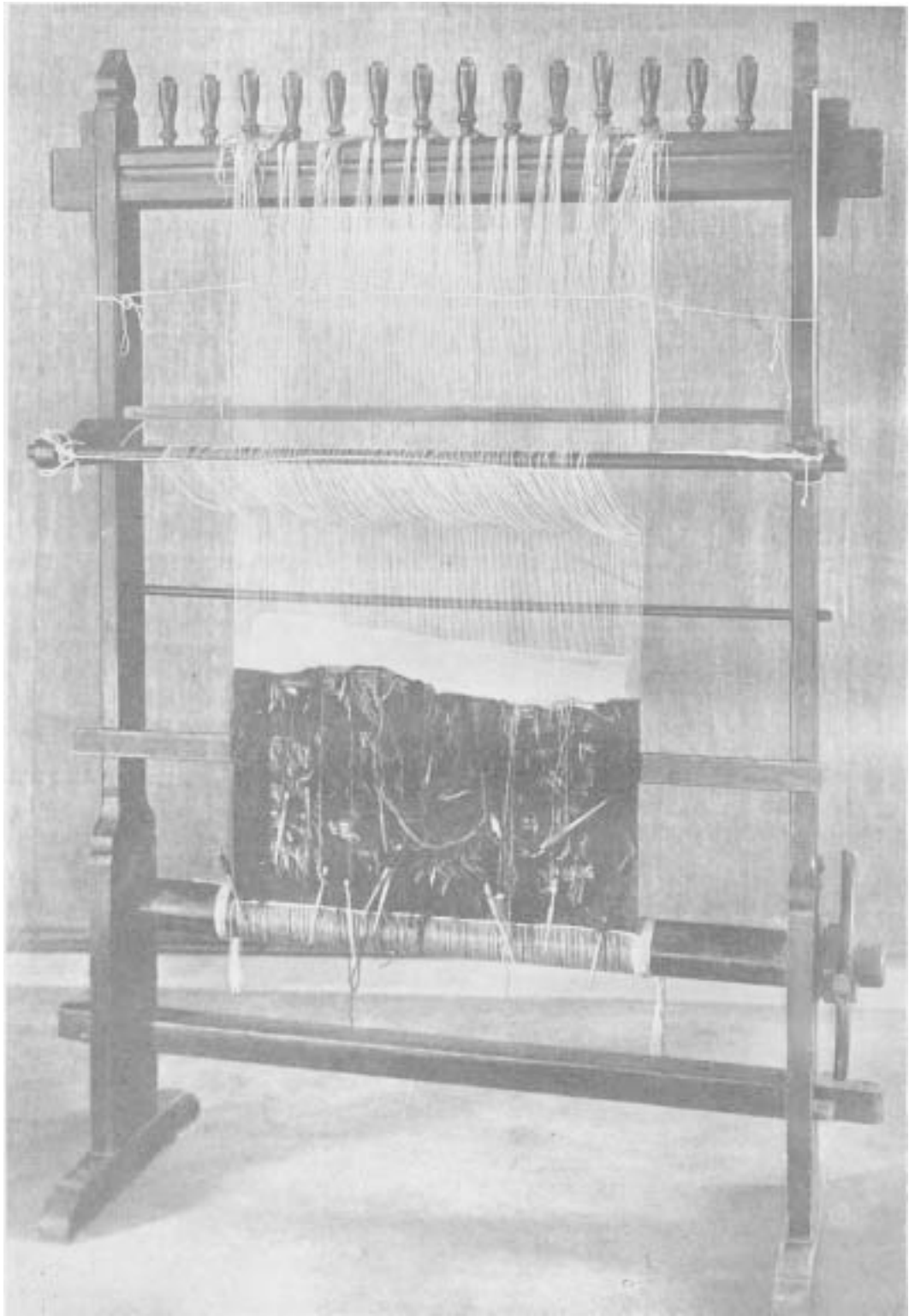
a

b

c

d

e

Vävstol.

V Ä V R E D S K A P E N

Vid utförandet av flamskväv kopierar man en förebild, antingen en vävnad direkt eller ett på papper målat mönster, som sättes bakom varpen.

Vävstolen, sid. 16, har i övre tvärslån runda hål vari sitta svarvade *varppinnar* a. I sidostöden äro fästa *solvstången* c och *väv-bommen* e med nedsänkning för *varpkäppen* och försedd med spänntrissa. Sidostöden hava hål, vari inskjutes den runda stån-gen d.

Till redskapen höra vidare *skälkäppen* b och *vävspolar* för inslaget, sid. 18. De äro rundsvarvade, 16 cm. långa med 5 cm. inskärning för garnet och något tillplattade vid spetsen.

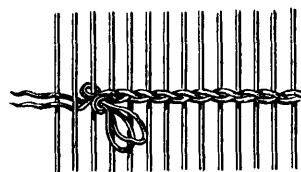
VARPENS UPPLÄGGNING

Till varp användes hårdtvinnat lingarn, exempelvis nr 14/3 eller 18/3. Antingen göres uppräningen på en varpa eller kan man hjälpa sig med att binda käppar vid två stolar med öppen rygg och lägga upp varpen över käpparna. För att få skäl låter man trådarna korsa varann, d. v. s. de trådar som ligga över den ena käppen skola ligga under den motsatta. Av garn nr 28/4 räknar man på 10 cm. varp 28 par trådar. För att reglera bredden och giva varpen stadga lägger man två kedjegångar tvärs över denna, först en vid varpbomsändan och därefter en högre upp. De se ut som en rad virkade maskor, se bilden, och anbringas genom att lägga en dubbel tråd av varpgarnet om två varptrådar, draga upp den i en ögla, åter lägga den under två trådar och upp igen o. s. v. Man kan göra detta med fingrarna eller med en virknål. Kedjorna motsvara på sitt sätt skeden i vävstolen med lig-

gande varp. Tråden tages så lång, att ändarna kunna fästas som på bilden, sid. 16. Samma trådpar skola följas åt i båda kedjorna. Har man använt varpa måste ju båda kedjorna anbringas efter det varpen insatts i vävstolen, men har man varpat på stolar gör man den övre kedjegången på uppräningen och den nedre i vävstolen.

VARPENS ISÄTTNING

Den till varpbommen hörande käppen inskjutes vid ena varpändan och fastgöres vid bommen. Jämsides med denna käpp införes

Kedjegång.

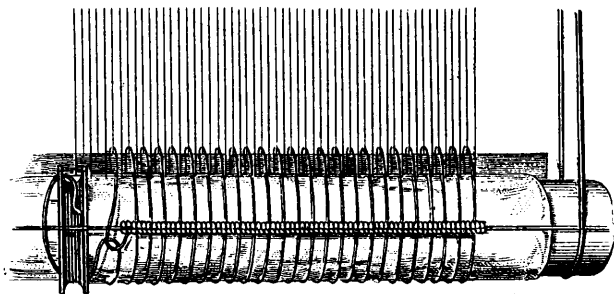
skälkäppen b och skjutes uppåt. Den kvarhålles i lämpligt läge genom att hängas på två smala snören.

Därefter har man att knyta varptrådarna kring pinnarna a. En grupp trådar särskiljes vid ena ytterkanten och stramas upp över tvärslån. Mitt över det hål, som motsvarar trådriktningen, slås en ögla med hårt åtdragen knut, varefter trådarna delas i två hälfter mellan vilka pinnen föres in och sättes fast i hålet. Den lösa delen av varpen bakom öglan fästes upp genom att viras kring handen och göres fast med en knut som på en vanlig tråddocka. Stå nu trådarna jämnt, så går man vidare på angivet sätt med lika trådantal pr pinne.

S O L V K N Y T N I N G

Stocken d insättes i sidostödets hål närmast under solvstången c. En tredubbel tråd av solvgarnet spännes längs solv-

stocken som bilden visar och göres fast vid ändarna. Man börjar från höger sida. Det gäller att fästa en solv kring varje varptråd bakom skälkäppen b med förbigående av de trådar som ligga på framsidan. Solvgarnet göres fast vid den längs solvstocken spända grundtråden. Första varptråden bakom skälkäppen särskiljes, solvgarnet lägges om tråden, därefter kring stockarna c och d med en knut om grundtråden. Jämför bilden här nedan. Man drager åt, så att solven sluter tätt åt och slår sedan tre langettslag längs grundtråden. Den första solven är

Solvknytning.

nu färdig. Man förbigår den varptråd som ligger framför skälkäppen, särskiljer närmaste tråd i ordning bakom denna och arbetar vidare som första gången. När knytningen är färdig hela raden fram drages stocken d ut och sättes längre ned som bilden sid. 16 visar.

Använder man en vävstol av gammal modell, sådan som varit bruklig ute i bygderna, så får man vid denna del av förberedelserna hjälpa sig med en lös *solvstock*, som bilden här ovan. Denna bör omlindas med en handduk eller annat tygstycke och hängas med snören bakom varpen omedelbart nedom skälkäppen. När knytningen är färdig drages stocken ut, men tyget tages ej bort förrän solvkäppen skjutits in. På dessa gamla vävstolar är solvkäppen lös liksom skälkäppen och hänges i snören strax nedom denna.

V Ä V A N D E T

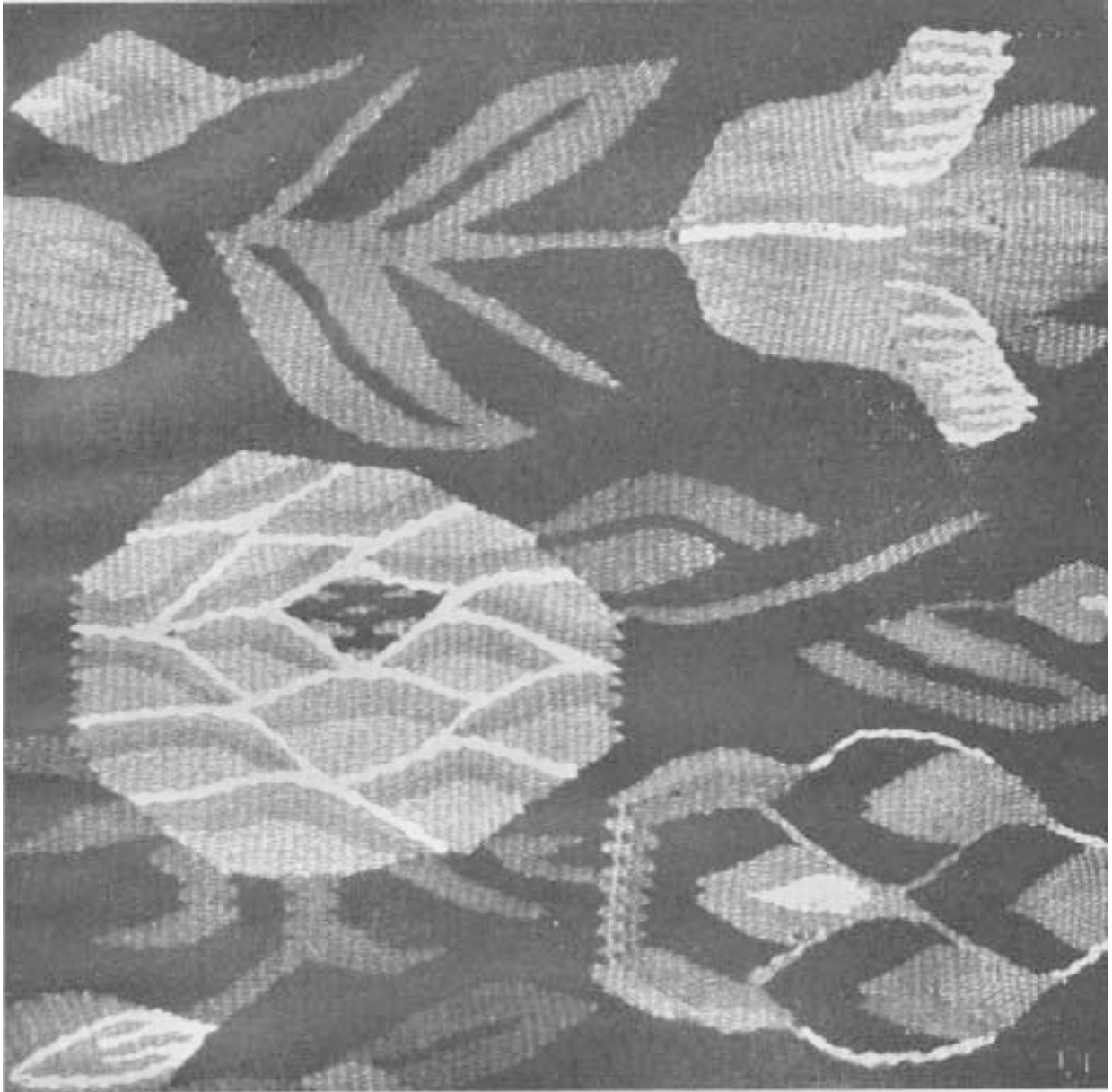
Inslaget kan bestå av hamburgergarn eller 4 1/2-härvigt ullgarn, av vilket senare man får taga 3 à 4 trådar. Garnet vindas på vävspolarna, och fästes med en snara som på en knyppelpinne.

Vävnadens avigsida är vänd mot den arbetande. Man börjar med att väva in en bit botten. Skäl fås genom olika rörelser av vänster hand. Då man väver från höger sida använder man det skäl som fås genom följande grepp: omedelbart över solven stickes vänstra handen in bakom de varptrådar över vilka man skall väva. Lillfingret tryckes ner mot solven och handen föres framåt så, att pekfingret utövar ett kraftigt tryck på trådarna. Nedom solven uppstår då ett skäl, i vilket man med höger hand för in vävpinnen. Andra skälet användes då man väver från vänster och framställes så, att tre av vänstra handens fingrar hållas bakom trådarna över solven medan pekfingret skjutes in bredvid skälkäppen och för de främre trådarna utåt. Skälet framträder bäst, om man ej håller handen för nära solven.

Då man börjar väva botten särskiljas några varptrådar vid ena sidan, skäl framställes och inslagsspinnen eller spolen föres igenom. Inslaget, som ej får dragas åt för hårt, tryckes till efter hand med spetsen av pinnen, som med korta mellanrum stickes på tvären genom varpen. Man fortsätter så över hela bredden. Man jämnar också väven genom att allt emellanåt med tummen på ena och pekfingern på andra sidan av varpen trycka till inslaget. Ständigt måste man passa på att eggarna bli raka och att inslaget ej dra-

Vävspole.

Detalj av vävnadstypen sid. 15. Återgiven i vävriktning.

ges åt för hårt, vilket en nybörjare vanligen är benägen att göra med den påföljd, att inslaget ej tillräckligt täcker varpen.

Då mönstret skall börjas sätter man bakom varpen fast den vävnad eller kartong, som skall kopieras. Figurerna vävas i liggande riktning. Nu måste man ömsevis

fylla i botten och mönsterdelar. Innan man börjar väva en figur med svängd kontur ifylles botten därunder, och man väver därvid på förut beskrivet sätt först vid ena och sedan vid andra sidan. Då man når fram till närmast liggande figur och vänder tillbaka gör man ett slag kring den varptråd som

står över konturen. Ifyllningen under en figur fortsättes så länge konturen synes vila på botten. Sällan kan man avsluta en figurdel eller allt som skall invävas av samma färg, innan någon annan detalj griper in och nödvändiggör ombyte, något som ju helt och hållet avgöres av det förhållande i vilket figurer och botten stå inbördes.

När man börjar arbeta med en spole löses snaran och anbringas åter då man upphör med denna färg. Spolen får så hänga kvar tills den nästa gång behövs.

Ett förhållande som man måste räkna med är, att en avslutad figur tryckes samman något sedan man vävt några gånger upp över den, och man bör därför fylla i så mycket att figurens kontur efter invävandet står något högre än mönsterförebildens.

Så länge mönstret har böjda konturer och man ständigt flyttar inslaget ut och in får vävnaden sammanhang utan något särskilt åtgörande. Men då förebilden visar en rak linje ställer det sig annorlunda. Denna med varptrådarna parallelt löpande kant måste på något sätt sammanbindas med det angränsande partiet i vävnaden emedan en lucka ju eljest skulle uppstå. Visserligen ser man ibland på gammal flamskväv att dylika luckor blivit sydda tillsammans sedan väven nedtagits, men denna metod är ej att anbefalla. Ibland är sammanfogningen gjord genom att lägga trådarna om varandra som i röllakan. Men det vanligaste och äldsta sättet har varit att tanda en dylik kontur.

Man väver då omväxlande med de färger

som stöta ihop, exempelvis brunt och grönt. Vi beteckna varptrådarna i fråga 1, 2 \times 3, 4, \times är den tråd där sammanbindningen skall göras.

Börja med brunt, lägg en gång om \times vänd tillbaka, gör en omläggning kring 2, gå tillbaka och gör åter en omläggning kring \times . Fortsätt med grönt, gör en omläggning kring \times , nästa kring 3, sedan kring \times o. s. v.

Ej sällan ser man på gamla vävnader figurer med kant, exempelvis vit.

Även en sådan måste tandas, om den går i varprikning. Förutsatt att dylik tandning förekommer mellan rött och blått börjar man med rött och gör i enlighet med beteckningen nyss en omläggning kring 2, en kring 1, en återigen kring 2. Därefter inslås blått med en omläggning kring 3, en kring 4, en kring 3. Nu inslås vitt över trådarna 2, \times , 3, man tar skäl som vanligt och väver fram och åter tills två omläggningar gjorts kring vardera av 2 och 3 samt slutar med två omläggningar kring \times .

Under det man arbetar får man ständigt passa på att varpen står jämnt. Har någon tråd långt sig löses knuten upp bakom motsvarande varppinne, trådarna jämkas och man knyter till på nytt. Om ej varpen står jämnsträckt får man en vävnad, som efter nedtagandet bubblar sig.

När man hunnit så långt att väven måste rullas på bommen lösas knutarna bakom varppinnarna medan väven rullas på, och knyts sedan till igen.

Den vävart, som under namn av finnväv-
nad eller i äldre tid finsketäcken, före-
kommit hos oss är en dubbelvävnad i två eller
flera färger, där de båda vävskikten vid varje
färgombyte gripa i varandra. Även finnväv-
naden har gamla anor. Det finns i behåll ett
fragment av en norsk bonad, som troligen
förskriver sig från 1100-talet. En list i
samma vävsätt ingår bland bonaderna från
Överhogdal i Härjedalen, tillhörande unge-
fär samma tid. Dessa båda vävnader torde
vara de äldsta i Norden kända av denna typ.

I fatbursinventarier från de kungliga slot-
ten under 1500-talet omnämnas ofta täcken
i ryssväv, varmed troligen avses sådana väv-
nader som vi nu benämna finnväv efter den
i Bohuslän av gammalt gängse beteckningen
finskevävnad. Redan i Gripsholmsinventar-
riet av 1529 och i många andra gårdsräken-
skaper omtalas tillverkning av ryssväv, t. ex.
Västerås 1540, Uppsala 1544, Stockholm och
Stegeborg 1545 och Örby 1554 o. s. v. Att
sådana vävnader verkligen tillverkades i
Finland och därifrån infördes hit, därom
vittnar Gripsholms slottsräkenskaper för
åren 1547—1548, där det heter: Vår nådiga
fru haver låtit tillförbettra som kom från
Finland 30 stycken rysssetäcken.

Även i Finland spela ryssvävnaderna en
framträdande roll i 1500-talsinventarierna,
och vävarten fortlever ännu i österbottniska
landsdelar.

Att ryssväv och finskeväv äro ensartade,

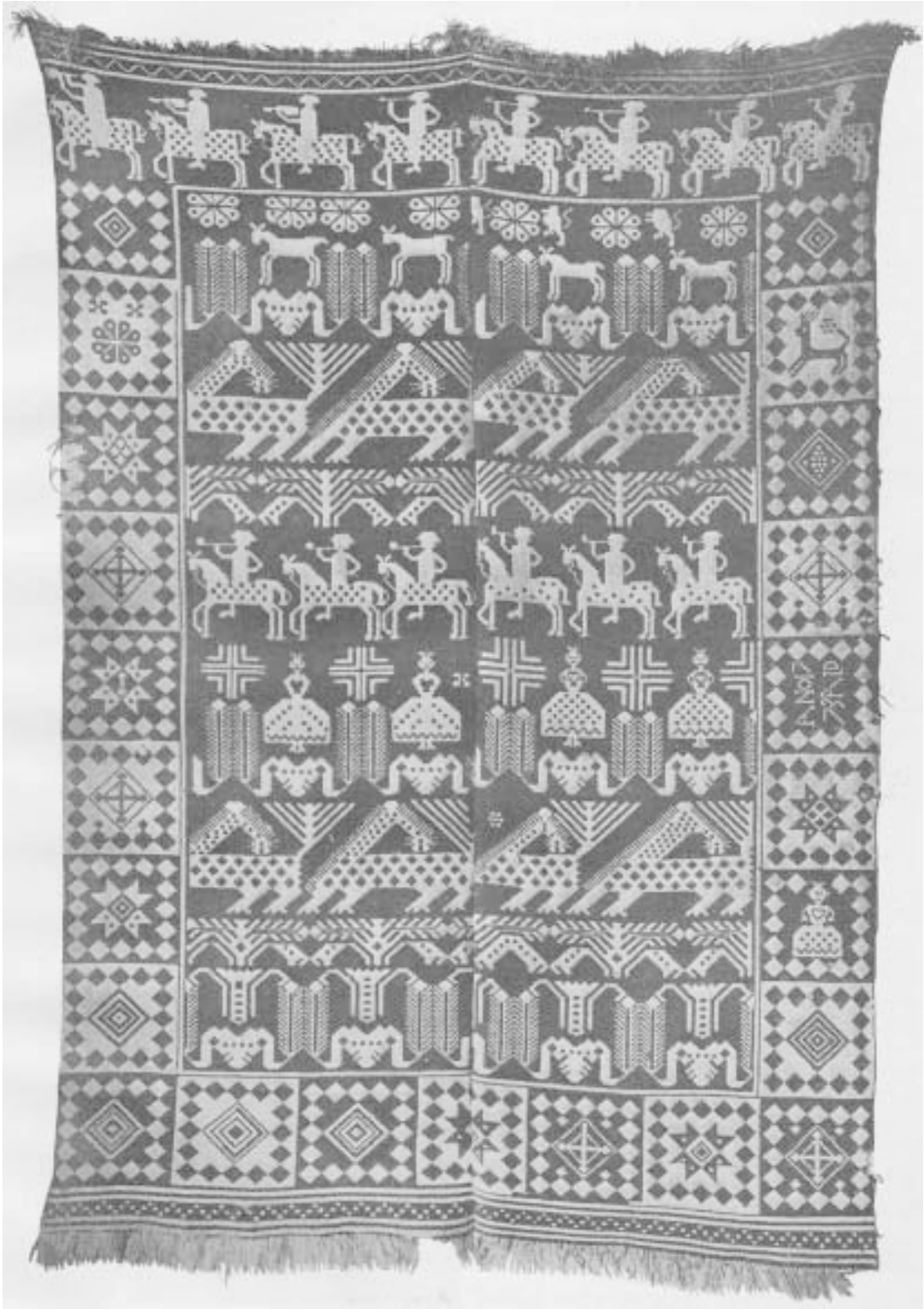
därom tyckes vittna vad som i inventarierna
uppgives om färgerna. Rysstäckena voro
vävda i två och med enstaka undantag i tre
färger. Sålunda förekommer vitt med svart,
gult med svart, vitt med rött, blått med gult
etc. Mönstren visa stor variation: med spa-
der, med bokstäver och munkeknot, med
rosor och inbundna hjärtan, med knoppar
och grenar, rutor och stjärnor, med ekieträ
och akorn (ollon), med små birkieträ, med
liljeknoppar, med halvknot och kastekäppar,
med eklöv och fåglar, med enhörning, med
griper och lejon m. fl.

Redan 1529 nämnas hithörande föremål i
inventariet från Gripsholm. Den förut om-
nämnda bouppteckningen efter biskop Jacobi
upptog rysssetäken eller finsketäken och ben-
kedyne med finsk ueff. Finsketäcket finnes
genomgående i de bohuslänska 1700-tals-
bouppteckningarna.

Från S. Råda kyrka i Värmland har be-
varats en synnerligen ståtlig dubbelvävnad,
vilken troligen varit använd som altarduk.
Den är av vitt lingarn och rött ullgarn.
Mönstertypen tillhör 14- och 1500-talens av
medeltida romanska former påverkade orna-
mentik. Även finnes en i Grödinge kyrka,
Södermanland, bevarad dubbelväv av 1400-
talskaraktär i blått och vitt med mönster i
rutor, i vilka fåglar och lejon omväxla. Det
är av största intresse att med denna jämföra
den i Statens historiska museum, Hälsing-
fors förvarade dubbelvävnaden från S. Mår-

Dubbelvävnad från S. Råda kyrka. Statens hist. museum, Stockholm.

Finsketäcke från Bohuslän. Konstslöjdmuseet, Göteborg.

tens församling invid Åbo. Den är i rött och vitt och i både vävsätt och mönster så lika grödingevävnadens, att den kan sägas vara ett motstycke till denna.

Redan på 1300-talet tillverkades i Schleswig-Holstein en med de nordiska besläktad dubbelväv kallad Beiderwand eller Beederwand. Den vävdes i två färger och användes som sängförhängen.

Det tyska namnet på dubbelvävnad är Hohlstoff eller Hohlgewebe. Troligen äro åtminstone en del av finnvävnaderna mer eller mindre förenklade efterbildningar av

*Dubbelvävnad i bomull och silke.
Italien 16—17 årh.*

dubbelvävnader i rikare mönstergivning och annat material än bygdevävnadernas. Från 15- 1700-talen föreligga dylika i Europa förfärdigade vävnader i bomullsgarn och silke.

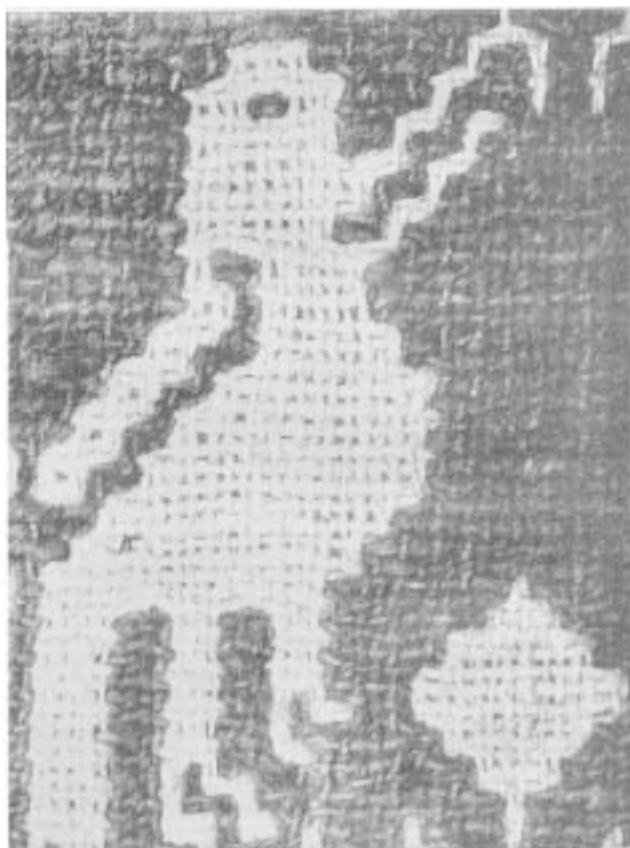
I Sverige har finnväven intill våra dagar fortlevat i Bohuslän och norra Halland samt Jämtland och Härjedalen. I sistnämnda landskap kallades dubbelväv för spadatäcke, troligen syftande på det urgamla textilredskapet vävsvärdet eller skälbladet (på latin *spatha*), varmed inslaget tillslogs i uppståväven. De bohuslänska täckena voro oftast i två färger, de norrländska i flera, och dessa

senare visa påfallande frändskap med norsk dubbelväv (*flensvaev*).

Äldre vävnader, täcken eller väggbonader, äro vanligen sydda samman av två våder. De äro än av ullgarn, än av lin- eller bomullsgarn och ullgarn tillsammans. Bland dubbelvävnader i Nordiska museet i Stockholm från Jämtland är en av lingarn, indigoblått, krapprott och grågrönt ullgarn, en annan av gult, mörkbrunt, blått och rödbrunt ullgarn. Ett täcke från Bohuslän är av oblekt lingarn och rött ullgarn, ett annat av blått och vitt ullgarn.

V Ä V R E D S K A P E N

Finnväven är till karaktären tvåskafsväv och har som förut nämnts två vävskikt, det ena över det andra, vilka förenas när färgombyte betingas av mönstret. Man väver på

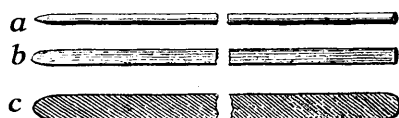
Detalj av vävnaden, sid. 22. Rättsida.

Nordiska museet, Stockholm.

DUBBELVÄVNAD: FINSKETÄCKE FRÅN INLANDS NORDRE HÄRAD, BOHUSLÄN.

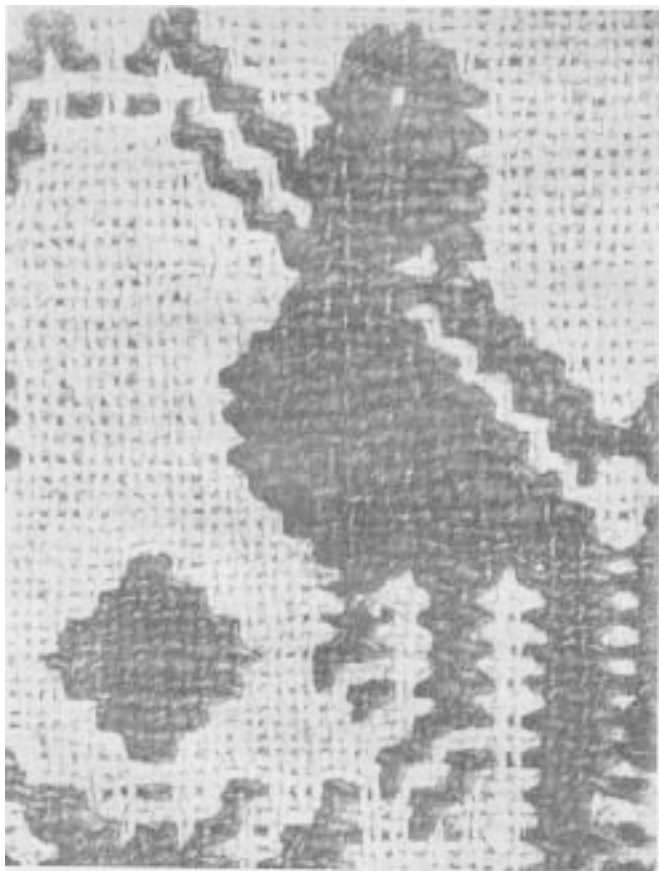
igående varp i vanlig vävstol med 4 skaft och 4 trampor, två för vart skikt. Orneringen framträder på båda sidor, men en del olikheter uppstå, som göra, att man skiljer på rät- och avigsida.

Vävrädskap.

Under vävandet behöver man en tunn, 3 cm. bred *träspjåla* och en fingertjock rund *käpp*, båda tillspetsade samt ett *skälblad* omkring 8 cm. brett, vilka samtliga redskap böra räckta 10 à 15 cm. utom varpen vid båda sidor. *Skälbladet införes mellan slagbom och solv.*

Det garn man använder bör vara hårt

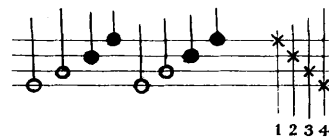

Detalj av vävnaden, sid. 22. Avigsida.

tvinnat och fritt från knutar och ojämnheter. Till en vävnad i två färger som rött och vitt varpar man med fyra trådar, två av vardera färgen. De röda trådarna skola ligga i ena, de vita i andra skiktet, och följaktligen blir den figur, som på ena sidan av väven är röd, på den motsatta sidan vit. Se bilderna sid. 24, 25.

SOLVNING OCH UPPKNYTNING M. M.

De röda trådarna solvas på de bakre, de vita på de främre skaften som bilden visar.

Solvning och uppknytning för tvåfärgad fämnäv.

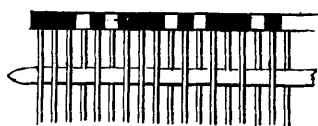
Är garnet av tjocklek som hamburgergarn kan skeden innehålla 52 rör på 10 cm. Vill man ha en mycket tät väv kan man taga två trådar i rör, en vit och en röd tillsammans och en grövre sked.

V Ä V A N D E T

Man börjar vanligen med att inslå enfärgade ränder över hela bredden. Skall randen vara röd på den uppåtvända sidan, så nedtryckas samtidigt tramporna 3 och 4, då de röda trådarna höja sig. Den runda käppen a skjutes in i skålet bakom skeden. Trampan 1 sänkes, och nu framträder ett skäl över käppen, i vilket man för in skälbladet c, som reses på kant. En röd tråd slås in och skälbladet drages ut, men käppen får bli kvar. Trampan 2 sänkes, skälbladet föres in och en röd tråd inslås. Åter drages skälbladet ut, och man skall nu arbeta med det nedre vävskiktet. Trampan 3 tryckes ned, bladet föres in i det skäl som visar sig under käppen och en vit tråd slås

in för att bilda randen på undre sidan. Bladet drages ut medan trampan 4 sänkes och föres åter in för att inslä ännu en vit tråd. På detta sätt inslås växelvis två och två trådar tills randen fått önskad bredd.

Skall man sedan väva en vit rand på övre sidan, så drar man ut både käpp och blad, och de vita trådarna bringas i överfacket genom att nedtrycka tramporna 1 och 2. Två

Mönsterupptagning.

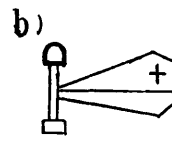
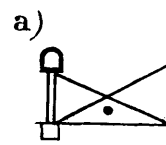
vita trådar slås in i övre skälet för tramporna 3 och 4, samt två röda i det nedre för tramporna 1 och 2 som förut beskrivits.

När ränderna äro färdiga kommer ordningen till mönstret, som helst bör vara tecknat på rutpapper. Tramporna 1 och 2 nedtryckas och föra det vita skiktet överst. Mönstret plockas upp framför slagbommen med spjälan b på samma sätt som då man väver upphämta. De trådar som skola bilda mönster tagas upp med beräkande av 2 à 4 trådar för varje vit ruta i mönsterbilden, och de mellanliggande trådarna förbigås.

Har man plockat upp hela rutraden, så ställes spjälkan på kant och föres med slagbommen ned mot vävkanten. Tramporna 3 och 4 sänkas. Mellan slagbom och solv står skälet nu som på bild a. Medan tramporna hållas nere föres käppen in i skälets med en punkt betecknade nedre fack. Spjälkan drages ut och käppen föres tätt intill solven.

Nu sänkes trampan 1, och skälet ter sig som på bild b. Skälbladet skjutes in i det med ett + betecknande övre facket och ställes på kant medan en röd tråd slås in. Bladet drages ut och föres åter in sedan trampan 2 sänkts, och nu slås ännu en röd tråd in.

Nu drages käppen ut, och tramporna 3 och 4 sänkas. Därefter har man att på det röda skiktet plocka upp de trådar, som ligga mellan de vita mönsterdelarna. En röd tråd skall lämnas fri på ömse sidor om varje grupp av vita trådar. När en rutrad är upptagen reses spjälkan på kant som förut, tramporna 1 och

Vävskaäl.

2 sänkas, käppen isättes och vitt slås in för tramporna 3 och 4 med tillhjälp av skälbladet. Då första rutraden är fullslagen plockar man med spjälkan nästa rad på de vita trådarna o. s. v. Har man beräknat 4 trådar för var mönsterruta kan man inslä dem i följd.

Redan av de dubbelvävnader, som här avbildats, får man ju intryck av hur ståtligt dekorativa de gamla finsketäckena äro. Jämtslöjd i Östersund fortsätter alltjämt traditionen, och det vore önskligt att denna förnäma vävnadsart kunde komma till allt rikare användning.

Intresserade hänvisas till överintendenten John Böttigers stora arbete; »Svenska statens samling av vävda tapeter», varur en del uppgifter äro hämtade.

HUSMODERNS HANDBÖCKER

Under beteckning »Husmoderns Handböcker» utgives en serie handledningar och rådgivare av stort värde för hemmet och kvinnan.

Då Ni behöver en handledning på något område så tag först reda på om den icke finnes bland *Husmoderns Handböcker*. Där får Ni den bäst och billigast.

Nya volymer utkomma med korta mellanrum.

.....

Förteckning över utkomna volymer

(med systematiskt ordnade hänvisningar.)

Adoption: Se "Handbok till lagen om adoption".

Arv, arvingar, arvskitte: Se "Hur skall dödsbo utredas och arv skiftas?"

Atlas: Se "Våra Hemvävnader".

Babykläder: Se "När den lille väntas".

Bakelser: Se "Hembakning".

Bakning: Se "Hembakning" och "Thora Holms Kokbok".

BAND-BOKEN. Handledning i den moderna konsten att av band förfärdiga hundratals nätta och trevliga saker. Fullständiga anvisningar med omkring 250 illustrationer, varav ett 70-tal i färgtryck. Pris kart. kr. 3:75.

Den moderna dräktens komplettering med detaljer utförda av band i siden och annat material är nu nästan oundgängligt. Med dessa lätt utförda kokarder, rosetter och fantasigarneringar och eleganta detaljer kan den enklaste dräkt varieras i det oändliga; det är sådant som ger en förständig kvinna namn om sig att vara välklädd.

Barnkläder: Se "När den lille väntas" och "När den lille växer".

Barnkläder, stickade och virkade: Se "Stickning och virkning".

Barnvård: Se "När den lille väntas" och "När den lille växer".

BERGH, LYDIA: Se "Små olycksfall i barnkammaren".

Blindslöjd: Se "Mönsterstickning".

Blomsterodling: Se "Hemträdgården".

Blomvård: Se "Rengöring i hemmet".

Boning: Se "Småreparationer i hemmet".

Borstning: Se "Rengöring i hemmet".

Bouppteckning: Se "Hur skall dödsbo utredas och arv skiftas?"

BRODERI. Handledning i prydnad av dam- och barnkläder med allehanda broderier av *Elsa af Trolle*. Med 115 illustrationer och 2 lösa mönsterbilagor. Andra upplagan. Pris kartonnerad kr. 3:25.

Boken, som ingående beskriver olika brodertyper och tekniker, är försedd med illustrationer, som i detalj visar tillvägagångssättet samt en mångfald trevliga mönster och förslag; dessutom 2 stora lösa bilagor med ett flertal mönster i naturlig storlek, att kalkera efter.

Broderi: Se "Vitbroderi".

Broderi, hälsöms-: Se "Hälsömsbroderi" och "Vitbroderi".

Finns i alla boklädor. Bed Eder bokhandlare visa »Husmoderns Handböcker».

- Broderi, korsstyngs-:** Se "Korsstyngsmärkning".
- BRUNIUS, CÉLIE:** Se "Sy dina underkläder själv".
- Bröd:** Se "Hembakning" och "Thora Holms kokbok".
- BUSSLER, EDITH:** Se "Hemträdgården".
- BYGG SJÄLV ERT HEM.** Praktiska råd och anvisningar hur man går tillväga, då man bygger själv sitt hem, av *Ivar Lundberg*. Med 16 planer och byggnadsritningar. 2:dra uppl. Pris kr. 2: 25.
Det egna hemmet hägrar i de flestas framtidsdrömmar. Hur man kan förverkliga det på ett gediget och billigt sätt genom att vara sin egen byggherre visar denna lilla förträffliga bok.
- COLLIN, MARIA:** Se "Våra hemvävnader".
- Diskning:** Se "Rengöring i hemmet".
- DUKNING OCH SERVERING.**Handledning i konsten att arrangera smakfulla borddukningar såväl i vardagslag som vid festligare tillfällen av *Thora Holm*. Med 66 illustrationer samt 4 planscher i koppargravyr efter dukade bord, smöruppläggningar, servettbrytningar m. m. Avslutningskapitel: Om placering och servering av *Ida Högstedt*. 3:e upplagan. Pris kartonnerad kr. 4: 25.
Denna förträffliga handbok meddelar på ett klart och tillfyllestgörande sätt förutsättningarna för trevlig dukning och lyckade arrangemang samt visar i bild dukningar, servettbrytningar och smöruppläggningar. Det orienterande kapitlet om placering och servering meddelar goda råd och upplysningar i dessa ömtåliga frågor.
- Eget hem:** Se "Bygg själv ert hem" och "Hemträdgården".
- EHN, HANNA:** Se "Tvätt och strykning".
- ENVAR SIN EGEN MÅLARE.**Handledning i att själv utföra alla slags målningsarbeten ävensom pappspänning och tapetsering m. m. av *J. F. Lindén*. 3:e tusendet. Pris häftad kr. 2: 25.
Denna handbok vill hjälpa alla händiga och företagsamma att själva utföra alla förekommande slags enklare målning, både yttre och invändig.
- FILET- OCH TYLLARBETEN.** Fullständig lärokurs jämte mönster. Bearbetning av *Elsa af Trolle*. Med 187 illustrationer och stor mönsterkarta. Pris häftad kr. 3: 75.
Tillvägagångssättet för detta fina och eleganta handarbete beskrives utförligt och visas i detalj med ypperliga bilder. Boken är försedd med belysande bilder till lärokursen samt innehåller en massa mönster och uppslag till trevliga arbeten. En stor lös dubbelsidig mönsterbilaga meddelar ett flertal mönster i naturlig storlek.
- FRANSFLÄTNING.** Lärokurs jämte mönster av *Anna Petersson-Berg*. Med 57 illustrationer. Fjärde upplagan. Pris häftad kr. 1: 85.
Den förnåma fransflättningskonsten, som har så djupa anor i den svenska hemslöjden, åtnjuter f. n. allmänhetens synnerliga bevägenhet. Bokens bilder visa i detalj hur arbetet utföres samt meddelar ett fyrtiotal typiska fransflättningsmönster från olika landskap.
- Fransflätning:** Se även "Mönster till Fransflätning".
- Fruktodling:** Se "Hemträdgården".
- Färger (olika slags målarf.):** Se "Envar sin egen målare".
- Födoämnen, konservering av animaliska:** Se "Konserveringsbok".
- Garneringar:** Se "Bandboken".
- Glasmästeriarbeten:** Se "Småreparationer i hemmet".
- Grönsaksodling:** Se "Hemträdgården".
- Handarbete:** Se "Broderi".
- " Se "Filet- och tyllarbeten".
- " Se "Fransflätning" och "Mönster till Fransflätning".
- " Se "Hälsömsbroderi".
- " Se "Jumpers".
- " Se "Mönsterstickning".

Finnas i alla boklådor. Bed Eder bokhandlare visa »Husmoderns Handböcker».

Handarbete: Se "Stickning och Virkning".

„ Se "Våra hemvävnader".

HANDBOK TILL LAGEN OM ADOPTION. Redogörelse för menige man med formulär och lagtext av *Ruth Stjernstedt*. Juris Kand. Advokat. Pris häftad kr. 1: 50. Begreppet adoption har länge saknats i svensk lag. Här äro de nya lagbestämmelserna förtydligade och klarlagda och försedda med lagtext och nödiga formulär till tjänst för menige man.

HANDLEDNING I LÖVSÄGNING. Med modeller utgiven av *Alice Jeansson*. Med 4 illustr. i texten och 38 planscher med modeller att säga efter. Pris kart. kr. 3: 25. De gängse mönstren för lövsägning äro merendels aldeles för tillkrånglade med snirklar och krumelurer så att intresset vanligen slappnar inför svårigheterna. Här finnes en mångfald modeller från enklaste till mer konstmässiga, som säkerligen skola bereda snickeriintresserade ungdomar både glädje och nytta.

Handsydd underkläder: Se "Sy dina underkläder själv!"

Hattar: Se "Sy Edra hattar själv!"

Hedebosöm: Se "Vitbroderi".

HEMBAKNING av *Thora Holm*. 144 recept på jäsbröd, munkar, småbröd, tårter, bakelser m. m. Med 38 illustrationer åskådliggörande handgrepp, garneringar o. s. v. 4:e uppl. Pris häftad med klotrygg kr. 1: 65. I klotband kr. 2: 50.

Stora besparingar kunna göras i varje hem om man själv bakar brödet i stället för att köpa det färdigt. Råd och anvisningar om bästa tillvägagångssättet för att ernå ett smakligt och gott bröd lämnas här på ett enkelt och lättfattligt sätt, så att vem som helst kan baka hemmets behov av bröd, småbröd, tårter och bakelser.

Hemslöjd: Se "Fransflätning" och "Mönster till Fransflätning".

„ Se "Mönsterstickning".

„ Se "Stickning och Virkning".

„ Se "Våra Hemvävnader".

Hemsysslor: Se "Tvätt och strykning" och "Rengöring i hemmet".

HEMTRÄDGÅRDEN. Praktisk handledning för den mindre trädgårdens skötsel av *Edith Bussler*. 3:e uppl. Pris kart. kr. 4: —.

Redogör för köksväxt-, frukt- och blomsterodling på kalljord och delvis även för skötseln av drivbänkar. Framställningen är klar och kortfattad, odlingsmetoderna beskrivas så att det förstås av dem vilka boken avser att nå, och nödiga anvisningar finnas medtagna.

Boken är en av de bättre som kan anbefallas ägare av hemträdgårdar.

Hemvävnader: Se "Våra Hemvävnader".

Holm, Thora: Se "Dukning och servering".

„ „ „ "Hembakning".

„ „ „ "Rengöring i hemmet".

„ „ „ "Thora Holms Kokbok".

HUR JAG SYR MINA KLÄDER SJÄLV. Utförlig handledning i konsten att sy själv till husbehov jämte materialbeskrivningar och råd vid inköpen. Bearbetning och översättning av *Marta Swenborg*. Med 150 illustrationer. Pris kartonnerad kr. 3: 25.

Boken lämnar en fullständig anvisning hur varje sparsam husmoder kan sy åt sig själv och sina barn. I bilder belyses ingående och åskådligt de olika operationerna: tillskärning, sömnad, provning, materialer etc. Särskilt värdefull är en rikt illustrerad avdelning om tyger och sybehör samt hjälpreda vid inköp.

HUR MAN GÖR LEKSAKER SJÄLV. Praktisk hjälpreda för stora och små i att själv göra omtäckta och billiga leksaker. Bemyndigad översättning och bearbetning av *Lilly Lindwall*. Med 46 illustrationer och 4 st. stora lösa bilagor med mönster. Andra upplagan. Pris häftad kr. 1: 75, kartonnerad kr. 2: 50.

Med hjälp av denna behändiga bok kan envar åstadkomma leksaker av alla slag: dockor, flygmaskin, automobil, kasperteater, cirkus, dockmöbler, tygdjur, sällskapsspel etc.

HUR SKALL DÖDSBO UTREDAS OCH ARV SKIFTAS? Kortfattad redogörelse för gällande regler om bouppteckning, arv och arvsdelning. Med 2 skematiska tabläer och talrika exempel. Pris häftad kr. 1: 85.

Denna lilla handbok är en för den enskildes praktiska behov avsedd lättfattlig och utan vidare be-
griplig framställning med korrekt återgivande av gällande lag och förordning.

Husapotek: Se "Små olycksfall i barnkammaren".

Husmanskost: Se "Thora Holms Kokbok".

HUSMODERNES BILLIGA KOKBOK av *Ida Högstedt*. 390 recept för soppor, andra-rättsoppor, gröt, birätter till soppor, fiskrätter, köträtter av köttrester och in-älvor, konservering av kött och fisk, korvberedning m. m., växträtter och sallader, äggrätter, gryn- och makaronirätter m. m., efterrätter, matbröd, konservering, drycker. 18—20:e tusendet. Häftad kr. 2: 75. I klotband kr. 4: 50.

Denna förträffliga kokbok, som huvudsakligen lämnar anvisning på enklare god husmanskost, rekommenderas livligt till varje husmoder.

HÄLSÖMSBRODERI. Fullständig lärokurs jämte mönster utgiven av *Anna Petersson-Berg*. Med 85 illustrationer. Femte upplagan. Pris häftad kr. 1: 65.

Hälsömsbroderiet har stått mycket högt här i landet. Denna fina, omtyckta teknik återvinner nu allt mer och mer sitt gamla anseende och får alltjämt nya vänner och skickliga utövare. Denna handledning ger i en lärokurs en grundlig inblick i tillvägagångssättet och meddelar typiska, goda svenska mönster kopierade efter Nordiska Museets samlingar.

HÄLSOSAM KOST (Enligt Skodsborgs regim) av *Anna Houmøller-Jensen*, Kökschef på Skodsborgs sanatorium. Med särskild avdelning om sjukdiet, granskad av sanatorieläkaren Dr. A. Andersen, Skodsborgs Badsanatorium. Pris karton. kr. 3: 50.

Det blir mer och mer klart vilken betydelse för vår hälsa som maten har samt vilket inflytande dess rätta sammansättning har på vårt humör, livsmod och rörlighet. Föreliggande bok är grundad på erfarenheterna från ett av de framgångsrikaste sanatorierna i Norden.

HÖGSTEDT, IDA: Se "Husmoderns billiga kokbok".

" " Se "Konserveringsbok".

HÖGSTEDT, IDA, och NYBLÖM, ELSA: Se "Varukännedom och inköpskonst".

HÖNSGÅRDEN. Praktisk och ekonomisk hönskötsel till husbehov för egnahems- och villaägare av *Mauritz Larsson*. Med 19 illustrationer. 6:e tusendet. Kr. 1: 50.

Problemet att för det egna hushållets räkning under de enklaste former driva en lönande hönskötsel lär denna bok oss lösa.

Inkokning: Se "Konserveringsbok".

Inköpskonst: Se "Varukännedom och inköpskonst".

Inläggningar: Se "Konserveringsbok".

JEANSSON, ALICE: Se "Handledning i lövsågning".

JUMPERS. Utförliga beskrivningar med mönster för förfärdigande av allehanda stickade och virkade plagg för vuxna och barn av *Elsa af Trolle*. Med 115 illustrationer och stor mönsterbilaga. Fjärde uppl. Pris kartonnerad kr. 3: 25.

Arbetsätten beskrivas ingående och utförandet illustreras detaljerat av upplysande bilder. Ett flertal trevliga modeller och uppslag demonstreras omsorgsfullt i ord och bild i boken, som dessutom på en stor, lös mönsterbilaga lämnar ett flertal mönsteröversikter.

Kalkfärg: Se "Envar sin egen målare".

Klumpsöm: Se "Vitbroderi".

Kläder: Se "Hur jag syr mina kläder själv" och "Sy dina underkläder själv".

Kläder, stickade och virkade: Se "Stickning och Virkning".

Kokbok: Se "Husmoderns billiga kokbok" och "Vegetarisk kokbok".

KONSERVERINGSBOK av *Ida Högstedt*. 190 recept för syltning, saft- och kom-pottberedning, inkokning, torkning m. m. av bär, frukt och grönsaker ävensom konservering av animaliska födoämnen genom sterilisering, inkokning och saltning jämte inläggningar. 23:e tusendet. Häftad kr. 2: 50. I klotband kr. 4: —.

»Även en ung kvinna, som aldrig försökt sig på syltning och saftning och annan konservering, bör lugnt kunna ge sig in på den konsten om hon tar Ida Högstedts konserveringsbok till vägledare, men även gamla beprövade husmodrar kunna ha nytta och glädje av den. Det finns alltid något nytt att hitta där.»

KORSSTYNGSMÄRKNING. Fullständig lärokurs med nya motiv och mönster av *OLGA NYBLÖM* (Madame Mère) med 24 illustrationer i texten och 34 planscher, varav 24 i två eller flera färger. Pris kart. kr. 3: 75.

Då det nu är mycket modernt att pryda såväl det egna linnets som sänglinnet med monogram eller enstaka bokstäver i korsstyg kommer helt säkert denna bok, som rikt behandlar detta ämne och meddelar många nya förtjusande mönster, att mottagas med glädje.

Finns i alla boklädor. Bed Eder bokhandlare visa »Husmoderns Handböcker.»

- Kypert:** Se "Våra Hemvävnader".
- Köksväxtodling:** Se "Hemträdgården".
- Lagningar:** Se "Småreparationer i hemmet".
- LARSSON, MAURITZ:** Se "Hönsgården".
- " " " "Småreparationer i hemmet".
- Leksaker:** Se "Hur man gör leksaker själv" och "Handledning i lövsågning".
- Limfärg:** Se "Envar sin egen målare".
- LINDÉN, J. F.:** Se "Envar sin egen målare".
- LINDWALL, LILLY:** Se "Hur man gör leksaker själv".
- Linnesömnad:** Se "Sy dina underkläder själv!"
- LUNDBERG, IVAR:** Se "Bygg själv ert hem".
- Lärf:** Se "Våra Hemvävnader".
- Lödning:** Se "Småreparationer i hemmet".
- Lövsågning:** Se "Handledning i lövsågning".
- MAKARS RÄTT I ÄKTENSKAPET.** Några huvuddrag i den nya äktenskapslagen av *Ruth Stjernstedt*, Jur. Kand. Pris kr. 1: 50.
Innehörden av den nya äktenskapslagen är långt ifrån bekant för alla. De på grund av den uppstående rättigheterna och skyldigheterna äro här på ett klart och lättfattligt sätt framställda. En oundgänglig bok för alla äktenskapskandidater.
- Matlagning:** Se "Husmoderns billiga kokbok" och "Thora Holms Kokbok".
- MORMORS VIRKBOK.** Udd- och mellanspetsar lämpliga att användas på underkläder, daglinne, nattlinne m. m. samt på lakan och örngott. Fullständig lärokurs jämte mönster. Utgiven av *Anna Petersson-Berg*. Med 93 illustrationer. Pris kartonnerad kr. 3: 25.
Virkingen återfår allt mer sitt gamla renommé och det är just nu ett omtyckt handarbete. De gamla hederliga mönstren från mormors tid efterfrågas allt mer. Här bjudes ett urval av sådana gamla goda mönster, vilka särskilt lämpa sig för nutida förhållanden, jämte en fullständig lärokurs.
- Munkabälte:** Se "Våra Hemvävnader".
- Målning:** Se "Småreparationer i hemmet" och "Envar sin egen målare".
- Möbler, överklädnad av:** Se "Småreparationer i hemmet".
- MÖNSTER TILL FRANSLÄTNING.** Nya typiska mönster från olika landskap. Samlade och utgivna av *Anna Petersson-Berg*. Med 40 illustrationer. Pris kr. 1: 50.
Denna mönstersamling kompletterar på ett ypperligt sätt den förut omnämnda boken: *Fransflätning*.
- MÖNSTERSTICKNING (Bindslöjd).** Fullständig lärokurs jämte mönster utgiven av *Anna Petersson-Berg*. Med 91 illustrationer. Pris kartonnerad kr. 4: 50.
Mönsterstickningen är en gammal förnäm slöjd som alltid är lika omtyckt. Här äro sammanförda en samling verkligt typiska mönster från olika landskap. En sådan mönstersamling har länge saknats. Boken är rikt och omsorgsfullt illustrerad med 91 bilder. Till varje föremål lämnas ett rutat schema, varå man genast och direkt ser hur många maskor som erfordras för mönstret.
- NYBLOM, ELSA o. HÖGSTEDT, IDA:** Se "Varukänedom och inköpskonst".
- NYBLOM, OLGA (MADAME MÈRE):** Se "Stickning och virkning".
- NÄR DEN LILLE VÄNTAS.** Kort vägledning för unga mödrar av *Karin Tham*. 4:e uppl. Med 49 förtydligande illustrationer. Kr. 1: 60.
En varmhjärtat skriven bok, som klart och lättfattligt ger goda och praktiska råd hur det skall ordnas för Babys mottagande. Boken ger anvisning hur söta, små plagg sys, en nätt bädd och annat ordnas enkelt och praktiskt. Många råd ha givits och många böcker ha skrivits i detta ämne men sällan en så utmärkt som denna.
- NÄR DEN LILLE VÄXER.** Kort vägledning för unga mödrar av *Karin Tham*. Med 59 förtydligande illustrationer. 5:te tusendet. Pris kr. 1: 85.
Den utgör en fortsättning på författarinns utmärkta, med så stor sympati mottagna »När den lille väntas» och meddelar allsköns goda råd beträffande praktisk vård och ekipering av något äldre småbarn.

Oljefärg: Se "Envar sin egen målare".

Olycksfall: Se "Små olycksfall i barnkammaren".

Om adoption: Se "Handbok till lagen om adoption".

Papp, spänning av: Se "Småreparationer i hemmet" och "Envar sin egen målare".

PETERSSON-BERG, ANNA: Se "Fransflätning".

 " " " Se "Hålsömsbroderi".

 " " " Se "Mormors Virkbok".

 " " " Se "Mönster till fransflätning".

 " " " Se "Mönsterstickning".

PIHL, AUGUSTA: Se "Sy Edra hattar själv".

Placering vid bordet: Se "Dukning och servering".

Polering: Se "Småreparationer i hemmet".

RENGÖRING I HEMMET. Råd, anvisningar och förslag till ett praktiskt ordnande av de dagliga hemsysslorna m. m. av *Thora Holm*. Med 38 illustrationer. Pris 1: 35.

Städning och stök äro husmoderns stora bekymmer och förbli nog också så, ty allt som hör till rengöringen i hemmet kommer säkert att kräva sin rundliga tid och sin dryga möda. I föreliggande bok ger nu Thora Holm en mängd nyttiga anvisningar och råd i rengöringens olika facer: borstning, städning, diskning, blomvård etc. Talrika fotografier visa de bästa tillvägagångssätten och de mest praktiska redskapen.

Renoveringar: Se "Småreparationer i hemmet".

Richelieubroderi: Se "Broderi" och "Vitbroderi".

Rosengång: Se "Våra Hemvävnader".

Rödfärg: Se "Envar sin egen målare".

Saftberedning: Se "Konserveringsbok".

Saltning: Se "Konserveringsbok".

Servering: Se "Dukning och servering".

Servettbrytning: Se "Dukning och servering".

Småbröd: Se "Hembakning".

 " Se "Thora Holms kokbok".

SMA OLYCKSFALL I BARNKAMMAREN och hur de avhjälpas av *Syster Lydia Bergh*. Med 26 ill. Kr. 1: 50.

Varje mamma bör kunna avhjälpa sina små rustibussar småkrämpor och missöden, vilka trots noggrann eftersyn, aldrig kunna helt undvikas. För barnkammarens innevånare är behovet av ett litet husapotek oundgängligt. Denna bok lämnar just en sakkunnig anvisning på ett dyllickt sammanställande och talar om hur det riktigt handhaves och hur man ingriper vid olika situationer.

SMÅREPARATIONER I HEMMET. Råd och anvisningar för målning ävensom polering och boning av möbler, spänning av papp och tapetsering, överklädnad av möbler, lödning, glasmästeriarbeten och diverse lagningar och renoveringar m. m. av *Mauritz Larsson*. Med 30 illustrationer. 4:e uppl. (10—12 tusendet). Pris kr. 1: 35.

Genom händighet och tilltagsenhet kan envar själv med lätthet verkställa de flesta i ett hem förekommande småreparationerna. Att denna verksamhet är av stor betydelse för ekonomin behöver ej påpekas.

Smörupplägning: Se "Dukning och servering".

Finnas i alla boklädor. Bed Eder bokhandlare visa »Husmoderns Handböcker».

Spetsar: Se "Mormors Virkbok".

Sterilisering: Se "Konserveringsbok".

Stickade plagg: Se "Jumpers" och "Stickning och Virkning".

STICKNING OCH VIRKNING. Handledning och praktiska råd jämte originalmodeller för stora och små barn av *Olga Nyblom*, (Madame Mère). Med 72 illustrationer. Pris kartonnerad kr. 3: 25.

De vackra och hemtrevliga handarbeten, som kallas stickning och virkning, hava åter kommit till heders. Här lämnas noggranna beskrivningar, så att även de mindre försigkomna kunna åstadkomma dem, på många förtjusande och nyttiga alster speciellt för småherrsskapet. Handgjorda, stickade och virkade plagg äro gedignare och förnämligare både vad stil och hållbarhet beträffar och de ha ett betydligt större värde än fabriksgjorda.

Stickning: Se "Mönsterstickning".

STJERNSTEDT, RUTH: Se "Makars rätt i äktenskapet" och "Handbok till lagen om adoption".

Strykning: Se "Tvätt och strykning".

Städning: Se "Rengöring i hemmet".

SWENBORG, MARTA: Se "Hur jag syr mina kläder själv".

SY DINA UNDERKLÄDER SJÄLV! En vägledning i lannesömnad för hand av *Célie Brunius*. Med 102 illustrationer och mönsterkarta. Pris häftad kr. 1: 85.

Varje kvinna, som kan hantera nål och tråd, kan sy sig smidiga, tunna underkläder. Endast då plaggen sys för hand bli de verkligt eleganta och diskreta. De handsyddas underklädernas renässans är omedelbart att vänta. Här finnes utförliga råd och anvisningar i praktiskt taget all lannesömnad av detta slag, det må gälla enklare plagg eller lyxplagg. De instruktiva bilderna belysa fullständigt arbetets gång och meddelar ett stort antal trevliga och praktiska modeller och idéer. En mönsterkarta med monogram och andra broderier att kalkera följer.

SY EDRA HATTAR SJÄLV! Fullständig handledning i konsten att själv göra sina hattar. Praktiska anvisningar för arbetets utförande samt råd hur man skall göra om hattar. Översättning och bearbetning av *Augusta Pihl*. Med 105 illustrationer och mönsterkarta. Pris kartonnerad kr. 3: 25.

Denna bok visar hur man blir sin egen modist. Genom tydliga och upplysande bilder i texten klarlägges hur man utför ett dylikt arbete varjämte visas ett flertal trevliga hattmodeller samt uppslag till dessas prydnad. En stor lös mönsterbilaga med modeller i naturlig storlek underlättar arbetet.

Syltning: Se "Konserveringsbok".

Sömnad: Se "Hur jag syr mina kläder själv".

„ Se "Sy dina underkläder själv".

Tapetsering: Se "Småreparationer i hemmet" och "Envar sin egen målare".

THAM, KARIN, Se "När den lille väntas" och "När den lille växer".

THORA HOLMS KOKBOK, Husmanskost och hembakning, utgiven av *Tidningen Husmodern*. Med 150 illustrationer efter fotografier visande olika rätter, uppläggningar och garneringar, handgrepp och praktiska redskap o. s. v. Pris kart. kr. 4: 50. Klotb. kr. 6: 50. Ny genomsedd uppl. (11—15:e tusendet).

Den utomordentligt praktiska och från matlagningssynpunkt billiga kokboken innehåller 326 recept på soppor, kött- och fiskrätter, såser, rätter av rester m. m. och 152 recept för hembakning av matbröd, småröd och tårter.

Den största och bästa kokboken för husmanskost.

Torkning av bär och frukt: Se "Konserveringsbok".

TROLLE, ELSA af: Se "Broderi".

 " " " " "Filet- och tyllarbeten".

 " " " " "Jumpers".

 " " " " "Vitbroderi".

Trädgårdsskötsel: Se "Hemträdgården".

TVÄTT OCH STRYKNING av *Hanna Ehn*. Med 29 illustrationer. Fjärde uppl.
Pris kr. 1: 25.

Hur hemtvätten bäst organiseras och utföres meddelar här en erfaren expert.

Tyllarbeten: Se "Filet- och Tyllarbeten".

Tårtor: Se "Hembakning".

 " Se "Thora Holms kokbok".

Underkläder: Se "Sy dina underkläder själv!"

UPPLING, ELSA: Se "Vegetarisk kokbok".

VARUKÄNNEDOM OCH INKÖPSKONST. Vägledning för husmödrar av *Ida Högstedt* och *Elsa Nyblom*. Med 15 illustrationer. Kr. 2: —.

I denna »vägledning för husmödrar» lämnas enkla och praktiska råd rörande inköp av alla slags varor och de bästa sätten att pröva deras kvalitet, sätt som kanske inte ens den erfarna husmodern känner till, men som skulle kunna bespara henne mycken förargelse och många missräkningar.

VEGETARISK KOKBOK av *Elsa Uppling*. född Posse. Fjärde översedda och tillökade upplagan. Häftad kr. 2: 25. Klotband 3: 75.

Denna förträffliga och högt skattade kokbok för det vegetariska köket bjuder på ej mindre än 204 olika recept: soppor, huvudrätter, grönsaks- och mellanrätter, såser, efterrätter, smörgåsbord m. m., samt meddelar utförliga anvisningar samt förslag till matsedlar ävensom anvisningar om sjukmat och matordning för sjukbordet.

Virkade plagg: Se "Jumpers" och "Stickning och Virkning".

Virkning: Se "Stickning och Virkning".

 " Se "Mormors Virkbok".

VITBRODERI. Fullständig lärokurs och mönster. Bearbetning av *Elsa af Trolle*
Med 237 illustrationer i texten och lös, dubbelsidig mönsterkarta. Pris häftad kr. 3: 75.

VÅRA HEMVÄVNADER i lärft, kypert och atlas samt rosengång och munkabälte m. m.
av *Maria Collin*. Med 224 illustrationer. 2:a omarb. uppl. (Femte tusendet).
Pris kartonnerad kr. 4: 75.

Maria Collins välkända och uppskattade lärobok »*Våra Hemvävnader*», som varit utgången ur bokhandeln, framträder här i ny upplaga, omarbetad och betydligt utvidgad med bidrag av Hemslöjdsföreningar. Med »*Våra Hemvävnader*» hava vi åter fått en verkligt vederhäftig, sakkunnig och högt stående handledning i den intressanta vävkonsten.

Vävbok: Se "Våra Hemvävnader".

Äktenskap: Se "Makars rätt i äktenskapet".

ÖSTERGREN, K.: Se "Hur skall dödsbo utredas och arv skiftas?"

HUSMODERNS HANDBÖCKER

I serien har tidigare utgivits av *MARIA COLLIN*:

VÅRA HEMVÄVNADER i lärft, kypert och atlas samt rosengång och munkabälte m. m. Med 224 illustrationer. Andra upplagan med bidrag av Hemslöjdsföreningar. Pris kart. kr. 4: 75.

Maria Collin's välkända och uppskattade lärobok »Våra hemvävnader», som varit utgången ur bokhandeln, framträder här i ny upplaga, omarbetad och betydligt utvidgad. Med »Våra hemvävnader» hava vi åter fått en verkligt vederhäftig, sakkunnig och högt stående handledning i den intressanta vävkonsten.

Dessutom finnas i Husmoderns Handböcker ett trettiofå arbeten av speciellt värde för kvinnan och hemmet:

Kvinnligt handarbete, hemsömnad o. d.

BAND-BOKEN. *En handledning i den moderna konsten att av band förfärdiga hundratals nätta och praktiska saker.* Fullständiga anvisningar med omkring 250 illustrationer, varav ett 70-tal i färger. Pris kart. Kr. 3: 75.

BRODERI. *Handledning i prydnad av dam- och barnkläder med allehanda broderier av Elsa af Trolle.* Med 115 illustrationer och 2 lösa mönsterkartor. 2:a uppl. Pris kart, kr. 3: 25.

VITBRODERI. *Fullständig lärokurs och mönster.* Bearbetning av Elsa af Trolle. Med 237 illustrationer och lös mönsterkarta. Pris häftad kr. 3: 75.

FILET- OCH TYLLARBETEN. *Fullständig lärokurs jämte mönster av Elsa af Trolle.* Med 187 bilder och en lös dubbelsidig mönsterbilaga. Pris kr. 3:75.

FRANSFLÄTNING. *Lärokurs jämte mönster av Anna Petersson-Berg.* Med 57 illustrationer. Pris kr. 1: 85. (Se även nedan: Mönster till fransflätning.)

HUR JAG SYR MINA KLÄDER SJÄLV. *Utförlig handledning i konsten att sy själv till husbehov jämte materialbeskrifningar och råd vid inköp.* Bearbetning för svenska förhållanden av Marta Swennborg. Med 150 illustrationer. Pris kart. kr. 3: 25.

HÅLSÖMSBRODERI. *Lärokurs jämte mönster av Anna Petersson-Berg.* Med 85 illustrationer. 2:a uppl. Pris kr. 1: 65.

JUMPERS. *Handbok i förfärdigande av allehanda stickade och virkade plagy av Elsa af Trolle.* Med 115 illustrationer och lös mönsterbilaga. 2:a uppl. Pris kart. kr. 3: 25.

MORMORS VIRKBOK. *Udd- och mellanspetsar lämpliga att användas på underkläder, dag- och nattlinnen m. m. samt på lakan och örngott.* Fullständig lärokurs jämte mönster. Utgivna av Anna Petersson-Berg. Med 93 illustrationer. Pris kart. kr. 3: 25.

MÖNSTERSTICKNING (Bindslöjd). *Lärokurs jämte typiska mönster av Anna Petersson-Berg.* Med 91 illustrationer. Pris kart. 4: 50.

MÖNSTER TILL FRANSFLÄTNING. *Nya typiska mönster från olika landskap.* Samlade och utgivna av Anna Petersson-Berg. Med 40 illustrationer. Pris kr. 1: 50.

STICKNING OCH VIRKNING. *Handledning och praktiska råd jämte originalmodeller för stora och små barn av Olga Nyblom (Madame Mère).* Med 72 illustrationer. Pris kart. kr. 3: 25.

SY DINA UNDERKLÄDER SJÄLV. *En vägledning i linnesömnad av Célie Brunius.* Med 102 illustrationer och en mönsterbilaga. Pris kr. 1: 85.

SY EDRA HATTAR SJÄLV. *Fullständig handledning i konsten att själv göra sina hattar av Augusta Pihl.* Med 105 bilder samt en lös mönsterkarta. Pris kart. kr. 3: 25.

Hemsysslor.

Husmanskost, Bakning, Vegetariska rätter, Konservering, Dukning och servering, Rengöring, Tvätt och strykning, Behandling av små olycksfall, Barnavård, Trädgårdsskötsel, Småreparationer etc. etc.

Juridiska frågor.

Adoption, Arvskifte, Arvsrätt, Bouppteckning, Äktenskapsrätt m. m.

Närmare uppgift, se förteckningen på de sista sidorna i denna bok.

Bed Eder bokhandlare visa Husmoderns Handböcker och tag alltid reda på om den handledning Ni behöver finnes där. Då får ni den bäst och billigast.

I ALLA BOKLÄDOR.

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG, STOCKHOLM.

Pris kartonnerad Kr. 2: 25